

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Bedroefd en nochtans blijde

Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? Ik dank God door Jezus Christus, onze Heere.

Romeinen 7:24,25

"Arme zondaren", zo spreekt onze Heidelbergse Catechismus in Zondag 51. En als u vraagt: wat zijn dat voor mensen, zult u tot de conclusie komen, dat deze mensen helemaal niet beklagenswaardig zijn. Deze mensen hebben in Zondag 23 mogen juichen van zielenvreugd, omdat zij in het werk van Christus zijn overgegaan, in zalig geloofservaren. Ontheven van de vloek van de wet, recht op het eeuwige leven ontvangen, niet meer zichzelf, maar het eigendom van hun getrouwe God en Zaligmaker te zijn. In waarachtig dankbare wederliefde wensen zij hun reis door dit Baka-dal te volbrengen, waar de Fontein van gans overdekkende regens hen verkwikken. Dit zijn welgelukzaligen! Ongetwijfeld, en toch..... arme zondaren! Of dit schriftuurlijk is? Hoor dan de droeve klacht van Paulus: *"ik ellendig mens"*. Niemand verdenkt Paulus, niet in zijn levendmaking, noch in zijn rechtvaardigmaking. *"Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God door onze Heere Jezus Christus"*, heeft onsterfelijke waarde. Juist vanwege die grote genadeweldaden moest zijn leven zijn in overeenstemming met Gods wil. Deze wil van God is vertolkt in Zijn wet. Dat is de begeerte van zijn leven geworden, te leven naar de liefdewet, d.w.z. geen brok- of stukwerk te leveren, maar kon het zijn een *"volmaakte"* gehoorzaamheid. *"Wees dan zo volmaakt, gelijk uw Vader in de hemel volmaakt is"*. En dat niet uit werkheiligheidsoverwegingen, om er iets voor de Heere mee te zijn, o nee. Alleen om de beminns- en dienenswaardigheid van Hem, Die hem deze weldaden had verleend. Als de vrijgesproken zondaar leven kon, gelijk

Adam in de rechte staat, leefde hij maar net zoals het hoorde. Hoe leeft hij.... *"als ik het goede wil doen, ligt het kwade mijbij"*. Het tegenovergestelde van wat God waard is. Dit veroorzaakt zulk nameloos wee, dat hij in diepe weedom van de ziel klaagt: *"ik ellendig mens"*.

Vanwaar komt deze ellendestaat van de vrijgekochte van de Heere? *"uit het lichaam dezes doods"*. Paulus bedoelt niet te zeggen, dat de zonde aanwezig is, dus voorkom uit het vleeselijk bestaan van de mens. Dan zou de kwantiteit (meer of minder vlees hebben) bepalen de kwaliteit (meer of minder zonde hebben) van de mens. Nee, maar daar vlees de tegenstelling van geest is, zo is de praktijk van zijn leven de tegenstelling van het ideaal, waartoe hij in dit leven zo graag zou raken, maar nimmer bereikt. En dan ontdekt hij in het lichaam van de dood ook, dat het graag meewerkt in het volbrengen van wat tot oneer van de Heere is. Paulus heeft de grootste tegenstander aan Paulus. Hij kan zichzelf nooit meekrijgen om te leven zoals God wil. En kon hij dit als een pak afleggen, dan ging het nog wel. Maar voor altijd aan zichzelf gekluisterd, altijd met zichzelf opgescheept. Is het een wonder, dat zijn droefheid zich uit in: *"ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?"* Paulus stelt een vraag. 't Is geen uitroep. Was dit laatste waar, dan was de dood in al zijn ontzetting het laatste, viel er niets te hopen. Gode zij dank een vraagteken! Er kan nog een verrassend antwoord komen. Dat antwoord heeft God gegeven. Dat antwoord heeft Christus mogelijk gemaakt. Hij heeft alle dood voor zijn Paulussen gedood. De dood verslonden tot overwinning: dood waar is uw prikkel? Hel waar is uw verschrikking? Had God niet gegeven en Christus niet gedaan, nooit zou de droefheid kunnen veranderen in een blijde rei. Maar nu wel. Door genade heeft

Paulus achter de dood het leven mogen ontdekken. Of wilt u door de dood tot het leven komen. Zo zal het ook zijn met *"de boosheid die altijd aanhangt"*, eenmaal breekt de verlossing aan. Als straks de vogel de kooi mag uitvliegen, dan..... ja, dan zal de vrijgekochte pas het ideaal bereiken, in zijn element zijn..... dan nooit meer een klacht, maar eeuwige blijdschap! *De blijdschap zal het hart der vromen strelen, als zij mij zien verlost van smart en pijn.*

Noodzakelijk om met onze ellende kennis te maken. Mocht ons dit al te beurt vallen? Ja?

Gij, die God zoekt in al uw zielsverdriet,

Houdt aan, grijpt moed, uw hart zal vrolijk leven.

Nooddriftigen veracht Zijn goedheid niet;

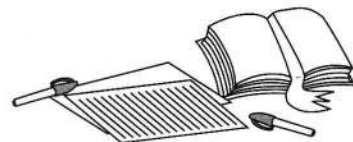
Nooit zal Hij Zijn gevangenen begeven.

Wijlen Ds. W.F. Laman

VAN DE ADMINISTRATIE

Wij ontvingen nog nagekomen opbrengsten van de Bewaar het Pand dag te Urk van € 50,- alsmede € 55,- aan giften. Hartelijk dank hiervoor. Met vriendelijke groet,

P.J. Boers

VAN DE REDACTIE

Inhoud

In deze aflevering van ons blad hebben we een meditatie opgenomen van wijlen ds. W.F. Laman over Romeinen 7: 24 en 25.

Ds. P. den Butter vervolgt zijn serie over de brief van Paulus aan de

Filippenzen en schrijft ook een artikel over datgene wat niet wordt gezegd in de prediking en wat toch aan de orde dient te komen. Ds. M.C. Tanis vervolgt zijn serie over het Avondmaalsformulier. Verder is een vervolgartikel opgenomen in de serie "kostbare middelen tegen satans listen."

Verschijningsdatum volgend nummer.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. 7 november verschijnen. Copy graag binnen de donderdag een week voor de verschijningsdatum. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

Begrafenis Prins Claus.

Opnieuw willen we ons meeleven betonen met onze vorstin, haar gezin en de verdere familiekring, nu de begrafenis van Prins Claus heeft plaatsgevonden. Moge de Heere bijzonder onze vorstin krachten schenken voor

de toekomstige tijd. In haar man is zij een goede raadgever op de achtergrond verloren. Het moge door genade beleefd worden dat er bij de Heere raad is onder alle omstandigheden.

Val kabinet.

Wat door velen sinds enige tijd in toenemende mate werd gevreesd is werkelijkheid geworden. Het kabinet Balkenende is gevallen. Het is hier niet de plaats voor politieke beschouwingen. We willen dan ook besluiten met de bede dat de Heere Zich zou ontfemen over ons vaderland. Het zij tot troost voor Gods kinderen dat de Heere regeert, wat er ook gebeurt in ons vaderland of in de wereld

Bestuurssamenstelling

Allereerst spijt het ons u te moeten meedelen dat **ds. L.W. van der Meij** zich genoodzaakt heeft gezien af te treden als bestuurslid van de stichting "Bewaar het Pand". Het vele werk dat op zijn schouders rust dreigde te zwaar te worden. We vinden zijn terugtreden enerzijds erg jammer, maar anderzijds kunnen we er ook begrip voor opbrengen. Vele jaren heeft hij zijn medewerking mogen geven. We zijn hem daar zeer erkentelijk voor. Het moge ds. Van der Meij met zijn vrouw en gezin goed gaan in alle opzichten. We wensen Gods onmisbare zegen toe.

Het is verheugend dat wij u mogen meedelen dat er twee nieuwe leden tot ons bestuur zijn toegetreden: **Ds. K. Hoefnagel** van Katwijk aan Zee en **ds. J.M.J. Kieviet** van Rotterdam-Kralingen. We heten hen van harte welkom in ons bestuur en hopen dat zij de kracht, de wijsheid en de liefde mogen ontvangen hun plaats in ons midden in te nemen en hun bijdrage te geven. We wensen beide Gods zegen toe in deze arbeid.

Generale synode 2001

De **acta** zijn verschenen. U kunt in het bezit komen van deze acta voor € 32,50. Bestellen bij dienstenbureau van de Chr. Ger. Kerken in Veenendaal, tel. 0318- 582350, fax 0318- 582351 of email: lkb@cgc.nl.

Ook het boek '**Dienst van de vrouw**' is bij het dienstenbureau te verkrijgen voor € 8,50 of bij de boekhandel (ISBN- nummer: 90 5881 089 5).

Elburg

We zijn met de kerkenraad en de gemeente van Elburg verblijd dat

kand. M.A. Kempeneers het op hem uitgebrachte beroep heeft mogen aannemen. Geve de Heere te zijner tijd een goede ingang in de gemeente. Uiteraard betekent dit een teleurstelling voor andere gemeenten die ook een beroep hadden uitgebracht Met name gaan onze gedachten uit naar Werkendam, waar we in het verleden lange tijd hebben mogen arbeiden. Moge de Heere de andere gemeenten ook gedenken en kon het zijn ook hen een eigen herder en leraar schenken.

Amtsdragersconferentie Dordrecht.

D.V. Zaterdag 16 november wordt er opnieuw een amtsdragersconferentie in Dordrecht belegd. Ds. L.W. van der Meij hoopt te spreken over 1892-2002 Christelijk Gereformeerd toen en nu. Plaats van samenkomst: Krooswijkhof, Singel 184- 186, gelegen vlak bij het station en vlak bij de Chr. Geref. Kerk van Dordrecht- Centrum. We hebben bemerkt dat deze jaarlijkse amtsdragersconferentie in een behoefte voorziet. We hopen weer veel vertegenwoordigers van de diverse kerkenraden te mogen ontmoeten. Het is nodig in deze tijd bijeen te zijn om elkaar toe te rusten, om vragen en zorgen onder ogen te zien en ook om elkaar te ontmoeten en met elkaar te spreken. Aanvang 2 uur.

Ds. A. van der Zwan

D.V. 2 november zal ds. A. van der Zwan afscheid nemen van de gemeenten van Tholen en Oud- Vossemeer in den dienst die in de Ned. Herv. Kerk van Oud- Vossemeer gehouden zal worden die begint om half 3. Zaterdag 23 november zal hij bevestigd worden en intrede doen in Sliedrecht- Beth- El. De bevestiging zal verricht worden door ds. J.P. Boiten.

Adres van de familie van der Zwan wordt m.i.v. 5 november:

Goeman Borgesiusweg 17
3362 CR Sliedrecht
Te. 0184- 447105.

Ds. M. Vlietstra

D.V. Vrijdag 22 november zal ds. Vlietstra mogen herdenken 50 jaar dienaar des Woords te mogen zijn. Er zal een herdenkingsdienst belegd worden. Voor verdere gegevens verwijzen wij u naar de geplaatste advertentie in ons blad.

AvH.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10,
8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C,
2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting
Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 7,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 6 dollar per jaar.

Advertenties € 0,35 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

LUISTEREN NAAR WAT NIET GEZEGD WORDT - 1

Een groot deel van onze tijdsduur bestaat uit luisteren. Luisteren naar wat anderen zeggen. In de winkel, op straat, op school, in de vriendenkring, in de spreekkamer van de dokter, in de politiek, op de vereniging, in de kerk. Voor het woord 'luisteren' kunt u in bepaalde opzichten ook het woord 'lezen' invullen. Want veel van onze tijd bestaat ook uit lezen van wat anderen hebben geschreven in brief of e-mail, in krant of boek. Inderdaad, er zijn ook mensen die niet graag lezen. Zoals er ook zijn, die heel moeilijk kunnen luisteren, omdat ze liever zelf aan het woord zijn. Maar afgedacht nog daarvan, luisteren en lezen zijn belangrijke bezigheden van de mens.

In een paar artikelen ga ik uw aandacht vragen voor de manier waarop wij luisteren (en lezen). Daarbij komt de vraag op of het geoorloofd is om ook te luisteren naar wat niet gezegd wordt en te lezen wat niet geschreven staat. Is dat geoorloofd? Loopt dat er niet erg gemakkelijk op uit dat we de spreker of de schrijver onrecht doen?

Dat gevaar is inderdaad niet denkbeeldig. Maar als we alleen luisteren naar wat wel gezegd wordt is er ook een gevaar. Het gevaar namelijk dat de spreker ons dingen wil laten geloven, waarbij toch niet alles op een duidelijke of eerlijke manier aan de orde gekomen is. Iemand kan - bewust of onbewust - dingen verzwijgen; dingen die toch van wezenlijk belang zijn. En het verzwijgen van die dingen kan de hoorder op een geheel verkeerd spoor zetten en hem tot een geloof brengen dat niet deugt. Vandaar dat luisteren naar wat niet gezegd wordt in bepaalde gevallen wel degelijk nodig is. Op voorwaarde dan dat we de spreker geen onrecht doen.

Nebukadnezar

Hoe ben ik ertoe gekomen over dit onderwerp een paar dingen te schrijven? Kort geleden preekte ik over Nebukadnezar; over zijn "geloofsbelijdenis" zoals we die vinden in het slot van Dan. 4. Bij de voorbereiding van de preek trof het mij dat de commentaren die ik raadpleegde nog al zeer verschillend over deze belijdenis oordelen. Er zijn er bij die - zij het voorzichtig - uit de woorden van de koning van Babel afleiden dat hij door wat hem wedervaren is, tot een echte

omkeer gekomen is. Er zijn er ook, die hierbij niet eens zo voorzichtig te werk gaan, maar voor wie het vaststaat dat Nebukadnezar tot bekering gekomen is.

Gaan we af op wat we uit de mond van deze koning opgetekend vinden dan kunnen we niet anders zeggen dan dat hij zeer ware dingen heeft geuit. Hij spreekt op een rechte wijze over God; over Zijn almacht en eeuwigheid, over Zijn soevereiniteit, Zijn waarachtigheid en rechtvaardigheid. Ja, daarover spreekt hij zelfs op een wijze, waarop wij hem wellicht niet altijd zo gemakkelijk zullen kunnen naspreken. Zeker niet als we in ons leven in de knoop zijn geraakt met de wijze waarop de Heere alle dingen bestuurt, ook in ons eigen leven. Is er dan nooit de neiging om Gods wijsheid te betwisten en de Heere te verdenken? Leggen we dan altijd zo gemakkelijk en gewillig de hand op de mond? Zijn we dan bereid om met Nebukadnezar te zeggen dat al Gods werken waarheid en Zijn paden gerichten zijn?

Welnu, uitsluitend afgaande op wat we horen en lezen, zouden we kunnen concluderen dat het met Nebukadnezar nog in orde gekomen is. Dan kunnen we de positief-oordelende commentatoren wel bijvallen. Maar in andere commentaren trof ik een andere conclusie aan. Een conclusie die niet gebaseerd is op wat er staat, maar op wat er niet staat en wat dus kennelijk niet over de lippen van Babels koning is gekomen. Want, behalve datgene wat Nebukadnezar gezegd heeft, zijn er inderdaad ook dingen die we niet van hem horen. En de vraag mag gesteld worden: Ontbreekt daardoor nu niet net datgene wat over de kwaliteit van zijn belijdenis beslist? Als daarop bevestigend moet worden geantwoord, dan blijft er niet zo heel veel meer over. Dan is Nebukadnezar niet echt veranderd, maar nog altijd dezelfde gebleven.

Mogelijk dat iemand nu zegt: Is dat nu zo belangrijk? Wat hebben wij er aan als we weten of de "bekering" van Nebukadnezar wel of niet echt is geweest? Komt het er niet op aan dat we voor onszelf verzoend zijn met God in de weg van bekering en geloof? Natuurlijk is dat laatste waar. Maar dan zou ik toch willen zeggen:

Hoe weten wij dat onze bekering "waar" en ons geloof "echt" zijn? Dat zullen we toch aan de Bijbel moeten kunnen toetsen. Maar dan moeten we toch ook weten wat de Bijbel "waar" en "echt" noemt. En dan komt toch de vraag aan de orde: Hoe zat het dan met Nebukadnezar? Kan ik hem nu wel of niet als een veilig voorbeeld nemen?

Doen we het niet allemaal?

Een andere vraag is of we eerlijk bezig zijn als we mogelijk gaan afdingen op wat er staat en meer gaan letten op wat er niet staat. Kunnen we op zo'n manier iemand niet overvragen? Hierop zou ik willen antwoorden, dat we - misschien wel heel vaak zonder dat we het ons bewust zijn - in ons leven heel vaak luisteren naar wat niet gezegd wordt. Waarom doen we dat? Omdat we weten dat we niet alles kunnen vertrouwen. Mogelijk dat we in argeloosheid wel eens heel snel aan iemands woorden geloof gehecht hebben omdat ze zo geloofwaardig leken, maar achteraf kwamen we er bedrogen mee uit. En zo'n ervaring heeft ons voorzichtig gemaakt. Misschien wel eens wat meer dan voorzichtig; zelfs wel wat argwanend.

Zeker, bij de een zijn we voorzichtiger dan bij de ander. Maar er zijn mensen, die we bij voorbaat "met een korreltje zout nemen". Er zijn er van wie we geneigd zijn te zeggen: Ik weet wie het zegt. En toch lopen we er nog vaak in. Geen wonder dat er in dit verband spreekwoorden zijn ontstaan, die bedoelen te waarschuwen. Bijvoorbeeld het spreekwoord: "Als de vos de passie preekt, boer pas op je kippen". Of het woord over de aap, die een gouden ring draagt en toch maar een 'lelijk ding' blijft.

Dat we deze houding van "ik wacht het nog even af" heel vaak aannemen, zou met diverse voorbeelden kunnen worden aangetoond. Wat denkt u van allerlei dingen die door politici worden te berde gebracht? En wat ons via verschillende media wordt voorgeschoteld? Neemt u dat alles voor zoete koek aan? Luistert u dan niet vaak naar wat ze juist niet zeggen? En wat ze heel vaak met bepaalde bedoelingen niet zeggen? Ik zal een voorbeeld geven. Het treft mij steeds weer - en het ergert me soms geweldig - hoe negatief de berichtgeving in veel media is over wat er in Amerika gebeurt. De Amerikaanse

president wordt vaak negatief afgeschilderd en op subtiële wijze wordt soms verholten de spot gedreven met het feit, dat in de Amerikaanse politiek soms ook religieuze factoren meespreken. Is er dan niets op Amerika en president Bush aan te merken? Dat zal best, maar wat ik zo kwetsend vind is dat gezwezen wordt over wat er positief te vermelden is. Soms wordt iets geweldig uitvergroot om de negatieve beeldvorming te dienen, maar als later blijkt dat het toch wel wat genuanceerder was, zwijgen de media.

Luisteren naar wat niet gezegd wordt, doen we dat ook niet in de spreekkamer van de dokter? Of doen we het daar juist niet? Een dokter kan soms niet alles zeggen. Soms omdat hij het verder ook niet weet. Soms omdat de patient er nog niet aan toe is om alles te weten. En dan is het om wijze redenen dat niet alles gezegd wordt. Wie graag gelooft dat het allemaal nog mee kan vallen, besteedt daar geen aandacht aan, maar wie scherp luis-

tert, merkt het wel op.

Er zouden meer terreinen genoemd kunnen worden waarop we het luisteren naar wat niet gezegd wordt toepassen of zouden moeten toepassen. In onze zogenaamde 'praatcultuur' wordt er ontzagelijk veel gezegd. En ook met of zonder opzet verzwegen. Maar u zit er niet op te wachten dat ik al die terreinen met u langs ga. Intussen hebt u al wel begrepen dat ik wat anders in de zin heb. Ik wil met u nadenken over wat het betekent om te luisteren naar wat niet gezegd wordt als we in de kerk, onder de prediking zitten. En ook wat het betekent als ouderlingen huisbezoek doen. En ook als we met elkaar spreken over geestelijke zaken en over wat we in de omgang met de Heere beleven. Ik hoop nu aangetoond te hebben dat dit niet ongeoorloofd is. Ja, dat het zelfs geboden kan zijn. Zeker als het gaat om wat "waar" en "echt" is. En met minder kunnen we toch niet toe....

ds. P. den Butter

HET BEGIN VAN HET FORMULIER - 3

Het begin van het formulier spreekt van de Heilige Schrift. Duidelijk geeft de kerk aan, dat het Heilig Avondmaal geen instelling is van mensen, maar een directe gave van de Heere. Als Schriftplaats voor de instelling hebben de opstellers gegrepen naar 1 Cor. 11. Men heeft voor die pericoop gekozen. In de evangeliën worden diverse gebeurtenissen in de paaszaal, voor, tijdens en na de inzetting van het avondmaal besproken. In 1 Cor. 11 wordt het avondmaal apart aan de orde gesteld. Uit het verband weten we dat dit een bedoeling had, maar duidelijk wordt onderstreept, dat het avondmaal voor de kerk des Heeren een gegeven is. Een instelling. Met gezag schrijft Paulus, hetgeen ik u overgegeven heb, heb ik van de Heere ontvangen. Over de wijze van dit ontvangen, zwijgt hij. We moeten in het midden laten of we hier moeten denken aan een rechtstreekse, onmiddellijke openbaring aan hemzelf, of een openbaring die hem ten deel viel in de kring van de discipelen. Hoe het ook zij, het gaat om de oorsprong van die openbaring. En die is niet te zoeken bij mensen, maar bij Christus Zelf. Het tijdstip wordt door Paulus nadrukkelijk genoemd, nl. de nacht, waarin

Jezus verraden werd. En dat was de paasnacht, herinnerend aan het feest van de bevrijding uit het diensthuis van Egypte. Juist in die nacht kwam de Heere met het heilig avondmaal. Sprekend! Treffend! Vol onderwijs. Vandaar dat in het formulier dit nader uiteengezet wordt. Zichtbaar, voor de ogen van 's Heeren discipelen heeft de Heere bij de breking van het brood gesproken: dit is Mijn lichaam dat voor u verbroken wordt, en bij het vergieten van de wijn: dit is Mijn bloed, dat voor u vergoten wordt.

De onuitsprekelijke liefde van de Heere wordt daarin kenbaar gemaakt en het deel hebben aan Zijn Zelf-offerande. Het zal het deel van de Zijnen zijn tot in eeuwigheid. Nu zijn er in het gedeelte wat handelt over de gave van het avondmaal enkele zaken, waarop we nader in willen ingaan, omdat ze voor de viering van betekenis zijn. En daar het woorden van de Heere Jezus Zelf zijn en staan in 's Heeren Woord mogen we ze niet beperken tot de voorbereidings- en de avondmaalsdienst. De woorden die behoren tot de instelling hebben betrekking op heel ons leven. Wanneer die bewustheid meer leefde in de kerken, zouden we geen avondmaalsloep hebben. We worden allen,

gasten of niet, naar het Woord van de Heere geoordeeld en wat ik niet hoop, we kunnen zelfs veroordeeld worden. Wanneer het nu gaat over het onderwijs, dan wordt ons dit in enkele belijdenissen gegeven.

Allereerst is daar de veelzeggende uitdrukking: doet dit tot Mijn gedachtenis. Tot tweemaal toe horen we het. Het heeft betrekking op het eten van het brood en het drinken van de drinkbeker. Beide dienen gedaan te worden tot 's Heeren gedachtenis. Dit gedenken betekent: de daden des Heeren in het verleden te zien en te kennen als een levende werkelijkheid in het heden en tot troost en bemoediging voor de toekomst. Gelijk de apostel zegt: Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde en in der eeuwigheid. 's Heeren verworven heil aan het kruis is heil voor gisteren, vandaag en morgen. Het gedenken wijst ook op voeding, versterking van geloven, hopen en liefhebben. Wanneer het gedenken praktijk is, dan keert men zich tot Jezus Christus de Heere, opdat Hij in het persoonlijk leven zal zijn Wie Hij is en doen zal wat Hem behaagt.

In 1 Cor. 11 wordt ook gesproken over het verkondigen van de dood des Heeren. Dit geschiedt door deel te nemen aan het Avondmaal. De gasten dienen wel te bedenken dat dit heel wat inhoudt. Wanneer er gesproken wordt over de dood des Heeren moet gedacht worden aan heel het heilsgebeuren. Vanaf de ontvanging des Heeren tot Zijn zitten aan 'sVaders rechterhand.

De kanttekenaren geven een verklaring, waaraan we niet voorbij mogen gaan: de dood des Heeren moet in het Avondmaal verkondigd worden, zo van de dienaars des Woords die bij de bediening moeten onderwijzen, dat dit gebroken brood en deze wijn een teken en verzegeling is van de bittere dood van Christus aan het kruis en van de weldaden daardoor voor ons verkregen, alsook van degenen die het genieten, die in hun hart moeten overdenken, geloven en met dankzegging belijden, dat de Heere Christus voor hen is gestorven om hen van de eeuwige dood te verlossen en zalig te maken. Overdenking waard, maar ook nuttig voor onderzoek of ik dit belijd bij het opstaan, bij het aangaan, bij het aanzitten en daarna bij het gaan door de wereld. We zijn niet klaar met het eventjes zitten aan de tafel.

In de derde plaats wordt gewezen op

het onwaardig eten en drinken. Er moet een waardig gebruik zijn van het sacrament. De viering van het Avondmaal moet in overeenstemming zijn met het geestelijk karakter van de Dis des Verbonds. Men moet ervan doordrongen zijn dat Christus werkelijk aanwezig is. Wel niet lichamelijk, maar wel tegenwoordig tijdens de viering. Het "Ik ben met u" geldt ook het Avondmaal. Nu kan het gedeelte wat we lezen in de verzen 27 en 29 aangrijpend zijn, of gemakkelijk terzijde geschoven worden. Vandaar dat herderlijk onderwijs niet mag ontbreken. Duidelijk moet gesteld worden het verschil tussen onwaardiglijk of onwaardig zijn. Onwaardiglijk. Wanneer het gaat over onwaardiglijk, men vierde in Korinthe het avondmaal op een onwaardige wijze. De tekenen van brood en wijn werden niet opgevat als tekenen van het lichaam van Christus. Daarom ontbrak het ook aan de gepaste houding ten opzichte van die tekenen. De eerbied ontbrak. De zuivere instelling van het hart in geloof en ootmoed was ver te zoeken. Men vergreep zich zodoende niet maar aan de tekenen, maar ook aan Hem Die in de tekenen present was. Daarom was de avondmaalsviering niet tot zegen maar tot een oordeel. Vandaag zou daar meer

aan gedacht moeten worden, want levenshouding, levensstijl laten wat zien. Het "gij geheel anders" behoeft schijnbaar niet meer. Wee de ambtsdrager die het waarschuwendende woord niet meer laat horen. Men heeft het over avondmaalsmijding en een beoordeling daarvan, niet altijd onterecht, maar de genadebeleving, de Godsvreze kunnen niet verzwegen worden. Is de waarschuwendende man nog in de poort? Als vanzelf behoort tot de onwaardigheid ook onze levensstijl, waaronder valt onze kleding. Wanneer het gaat over onwaardigheid, dan moeten we denken aan hen, die de hoofdman verstaan: Heere, ik ben niet waardig, dat gij onder mijn dak zoudt inkomen. Beleving van onwaardigheid leidt tot zelfwegcijfering, maar men kent ook betrekking op de Heere. Er is een uitzien naar de Heere en die allen moeten pastoraal geleid worden. Want de Heere wil aan Zijn tafel met hen eten en drinken. Zijn heil verklaren en het geloof daarin versterken.

Het is en daarom zal het zijn:

Elk die Hem vreest, hoe klein hij zij of groot

Wordt van dat heil die weldaân deelgenoot

Hij zal ze groter maken.

Ds. M.C. Tanis

geloof, zoals het gevolg op de oorzaak. Er dient eerst inlijving te zijn in Christus door het geloof, eer er verzekering kan zijn van de zaligheid. Het geloof kan niet verloren gaan, maar verzekering is er niet altijd. Iemand moet eerst verlost worden, eer hij van zijn verlossing verzekerd kan zijn, want hij kan niet verzekerd worden van iets dat er niet is. We lezen op blz. 186 "Er zijn er velen die een betrouwend geloof hebben, en toch verzekering en haar vruchten, zoals grote blijdschap, heerlijke vrede en een sterk verlangen naar de komst van Christus, missen."

De derde list van de satan is, dat hij de ziel verkeerde gevolgtrekkingen doet maken van de daden der voorzienigheid die tegen haar ingaan.

De satan wijst erop dat de voorzienigheid tegen de geboden, de begeerten, de tranen, de hoop en de pogingen van de mens ingaat. De satan zegt: Als de Heere u zou liefhebben, zou Hij wel anders met u handelen.

Het eerste middel is te overwegen dat veel dingen tegen de begeerten kunnen ingaan die niet tegen het welzijn ingaan. Brooks geeft een voorbeeld van een man die met een schip naar Frankrijk wilde gaan. Hij brak zijn been, kon niet mee met het schip, maar het schip verging. Zo ging de voorzienigheid wel tegen zijn begeerte in, maar was wel tot zijn welzijn.

Het tweede middel is te overwegen dat de hand van God tegen iemand kan zijn, terwijl de liefde en het hart van God zeer op die mens gesteld is. Zo werd Efraïm getuchtigd, maar deelde wel in Gods liefde. Zo kan tegenovergesteld Gods hand met iemand zijn, terwijl Zijn hart tegen hem is.

Het derde middel is te overwegen dat tegengestelde voorzienige gebeurtenissen tot een gezegende weldaad kunnen leiden. Zo werd Jozef verneerd tot in de gevangenis toe, maar dit was Gods weg tot zijn verhoging als onderkoning van Egypte.

Het vierde middel is te overwegen dat ook de voor ons zo onbegrijpelijke dingen in het leven van Gods kinderen medewerken ten goede. Brooks haalt het voorbeeld van Stefanus aan: de stenen die geworpen werden, brachten hem dichterbij Christus.

KOSTBARE MIDDELEN TEGEN SATANS LISTEN-10

De tweede list van de satan is, dat hij hen bewerkt verkeerde opvattingen van hun genade te voeren.

De satan weet dat zowel verkeerde opvattingen over de zonde als over de genade de ziel schade doen. De satan wil verkeerde opvattingen aangaande het geloof voeren. Soms doet de satan het voorkomen alsof het geloof alleen bestaat uit de volle verzekering van de liefde Gods en de vergeving der zonden. Dan zegt de satan: U bent daar ver vandaan, wat spreekt u over geloof? Brooks wijst erop dat er ook mindere trappen van het geloof zijn. Iets is niet alleen warm als het gloeiend heet is, het is ook warm als het minder heet is. Iemand die niet kan lachen, lopen, springen en doen als een ander, is daarmee nog niet dood.

Het eerste geneesmiddel tegen deze list van de satan is te bedenken dat een waar geloof groot kan zijn al is er

nog geen verzekering. De Kananese vrouw had een sterk geloof, maar we lezen van geen verzekering. Het is één zaak een recht op de hemel te hebben, en een andere zaak dit te weten. Het is één zaak bemind te worden, en een andere zaak te weten dat men bemind wordt. (blz. 183).

Het tweede middel is met ernst te onderzoeken dat God het geloof in de Heilige Schrift anders aanduidt. "De Heere zegt dat het geloof een komen tot God in Christus is, of een wentelen van de ziel op Christus, een rusten op blijven in Christus." (blz. 184).

Het derde geneesmiddel is te overwegen dat er waar geloof kan zijn waar veel twijfel is. De Heere heeft immers menigmaal gezegd: Wat zijt gij bevreesd, gij kleingelovigen?

Het vierde middel is te overwegen dat de verzekering een vrucht van het geloof is. De verzekering volgt op het

Die in de gestaltenis Gods zijnde geen roof heeft geacht Gode even gelijk te zijn; maar heeft Zichzelf vernietigd, de gestaltenis van een dienstknecht aangenomen hebbende en is de mensen gelijk geworden; en in gedaante gevonden als een mens, heeft Hij Zichzelf vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot de dood, ja de dood des kruises (Fil. 2:6-8).

Geen roof geacht

Hoe is de heerlijke Zoon van God op aarde verschenen? In al de volheid van Zijn goddelijke heerlijkheid? Paulus vertelt ervan. Hij doet dat overigens in woorden, die nog niet zo heel eenvoudig te verstaan zijn. Onze Statenvertaling geeft die woorden weer op een wijze, die op zich volkomen waar is. "Hij heeft het geen roof geacht, Gode evengeliek te zijn". Dat betekent: Als Christus Zich God noemt - en dat doet Hij meer dan eens in Zijn gesprekken met de Joden bijvoorbeeld - dan steelt Hij niet. Dan grijpt Hij niet naar iets wat Hem niet toekomt. Als Hij bij Zijn komst op aarde in alle goddelijke glans verschenen zou zijn, dan zou Hij niet gegaan zijn boven hetgeen Hem was toegestaan. Adam greep wel te hoog toen hij als God wilde zijn. Maar als Christus zegt dat Hij God is, grijpt Hij niet te hoog. Hij is immers God.

De manier waarop deze vertaling Paulus' woorden weergeeft is volkomen in overeenstemming met de waarheid. Maar het is de vraag of op deze wijze werkelijk wordt weergegeven wat de apostel bedoelde te zeggen. Er is nog een andere verklaring van deze woorden mogelijk.

Laten we niet vergeten in welk verband Paulus deze woorden heeft geschreven. Hij is bezig de Filippenzen te laten zien, dat in het ware christelijke leven ootmoed en zelfverloochening niet gemist kunnen worden. Zelf-ontlediging, zichzelf achteruit zetten en wegcijferen. En om hen duidelijk te maken wat dit is, wijst Hij op het voorbeeld van Christus. Want dat is nu precies wat Christus deed. Hij is daarom een voorbeeld van zelfverloochening en zelf-ontlediging en nederigheid. Zouden we vs. 6 niet in dit licht moeten verstaan?

De vertaling moet dan zoiets worden als: Die het aan God gelijk zijn niet

beschouwde als iets waaraan Hij moest vasthouden. In andere woorden: Hij had goddelijke voorrechten maar Hij stond er niet op die voorrechten vast te houden. Hij stond er niet op om in Zijn goddelijke waardigheid naar deze aarde te gaan. Hij zei niet tegen Zijn Vader dat Hij wel wilde gaan, maar alleen in Zijn goddelijke waardigheid en dat Hij daarom niet in een kribbe wilde worden neergelegd en als een kind van arme ouders groot worden om tenslotte aan een kruis te sterven, omdat dat alles in strijd zou zijn met die waardigheid.

Nee, Christus hield niet krampachtig en zelfzuchtig aan Zijn rechten vast. Hij wilde alles terzijde leggen. Bij Zijn komst naar de aarde was Hij gewillig om al de goddelijke luister te verbergen en had Hij het er wel voor over om in een kribbe te worden neergelegd en door het land te gaan als de zoon van de timmerman. Hij had het er voor over om vermoeid neer te zitten bij een bron en Hij aanvaardde het vrijwillig dat de Zoon des mensen geen plaats zou hebben om het hoofd neer te leggen. En straks hangt Hij wel aan het vloekhout der schande, van alles beroofd, zelfs van Zijn kleding.

Zo is de Christus, de eeuwige Zoon van God, een voorbeeld van ootmoed en zelfverloochening. Daarom kon Paulus in vs. 5 spreken over het gevoelen dat in Christus Jezus was: een gevoelen dat de Filippenzen moeten navolgen.

Staat van vernedering

Paulus komt nu als vanzelf bij de staat van Christus' vernedering. Christus heeft Zichzelf 'vernietigd'. Niet in de zin van: te niet gedaan, maar in de betekenis van: nietig gemaakt. Hier past het woord 'ontledigd' goed. Jes. 53 zegt in dezelfde geest, dat Hij zonder gedaante en heerlijkheid was. Betekent dat, dat Hij toen ophield God te zijn of dat Hij bepaalde goddelijke eigenschappen afstond? Nee, Hij bleef wat Hij was (God) toen Hij werd wat Hij niet was (mens). Hij legde Zijn Godheid niet af. Ook tijdens Zijn verblijf op aarde was Hij God. Altijd door was Hij God. Zelfs toen Hij van God verlaten werd aan het kruis.

Wat Hij wel aflegde en waar Hij Zichzelf van ontleed was van de

gebruikmaking van Zijn goddelijke heerlijkheid. Hij verborg die Godheid achter het kleed van Zijn mensheid. Dat betekent het als er staat dat Hij Zich ontledigd heeft - leeg gemaakt. Dat deed Hij niet, zegt Paulus, door iets prijs te geven, maar door iets aan te nemen. "Aangenomen hebbende..."

Wat name Hij dan aan? De gestaltenis van een dienstknecht en op deze wijze is Hij de mensen gelijk geworden. Hij werd mens; echt mens. Mens, zoals wij mens zijn. Op dezelfde manier geboren. Maria gaf Hem mee wat elke moeder aan haar kind meegeeft: menselijk vlees en bloed. Ja, hier staan we voor een mysterie. De verborgenheid der Godzaligheid: God geopenbaard in het vlees.

Maar terwijl Hij mens werd bleef Hij wat Hij altijd geweest is: God. Alleen, de heerlijkheid daarvan ging schuil. Wie ziet dat Hij de Onderhouder van het geschapene is als Hij als een baby in de armen van Zijn moeder ligt? Draagt Hij alle dingen door het woord van Zijn kracht, terwijl Hij Zelf onderhouden moest worden via de navelstreng die Hem aan Zijn moeder verbond? Wie verstaat het mysterie van de God-mens? In Hem zijn alle schatten van wijsheid en kennis en toch moest Hij als kind het hebreeuwse alfabet leren...

Paulus geeft hier nog een speciaal accent aan als hij spreekt van de 'gestaltenis van een dienstknecht'. Dat wil zeggen: Hij kwam in een staat die volkomen overeenstemt met die van een knecht. Alles wat Hij is en doet in die staat is wat een knecht is en doet. Dat houdt onder andere in: afhankelijkheid; dienstbaarheid; onder de macht van anderen gesteld zijn; verplichting tot gehoorzaamheid.

Gehoorzaamheid

Dat alles typeert Hem als iemand die gekomen is onder de wet en verplicht is om te doen wat de wet eist. Voor Hem gelden die eisen ook. En de bedreigingen.... Daarom was het aan Hem om alle gerechtigheid der wet te volbrengen. Zal Hij kunnen verlossen dan mag de wet daar niets aan tekort komen. Het moet alles in een weg van recht gebeuren. Daarom houdt Hij altijd in alles met die wet rekening. Als Kind al. Naar wettelijk voorschrift wordt Hij besneden op de achtste dag. Naar wettelijk voorschrift wordt

Hij als Maria's eerstgeboren zoon gelost. Naar wettelijk voorschrift was Hij Zijn ouders onderdanig. Enz. Die gestaltenis van een dienstknecht was nodig. Hij kwam immers om hen die knechten behoorden te zijn, te verlossen. Zij hebben hun plaats verlaten en in plaats van gehoorzaamheid te betonen zijn zij ongehoorzaam. Daarom kwamen ze onder het oordeel. Slaven van de zonde werden zij. Maar Jezus kwam hen bevrijden. Door hun plaats in te nemen. Door te worden zoals zij zijn. Door knecht te worden. Door onder de wet te komen. Door gehoorzaam te worden aan alle eisen van de wet. Dat is wat we noemen Zijn dadelijke gehoorzaamheid.

Maar er was meer nodig. Niet alleen die dadelijke gehoorzaamheid, maar ook de lijdelijke. Hij moest de schuld betalen; de straf dragen; onder het oordeel doorgaan. Daarom moest de vernedering nog dieper en moest de gehoorzaamheid nog verder. Hij moest gehoorzaam worden tot de dood, zelfs als die dood de kruisdood was. Ja, de allerdiepste vernedering en versmaadheid en angst der hel waren voor Hem.

De dood des kruises! Als Paulus deze woorden schrijft zal hij gedacht hebben aan het feit, dat hij, als romeins burger, gevrijwaard was voor deze diep-vernederende straf. En als de Filippenzen deze woorden lezen - Filippi was immers een romeinse kolonie, bewoond door Romeinen - zullen zij hetzelfde hebben kunnen denken. Maar hun Heiland onderging wel die dood; die pijnlijke en vernederende en vervloekte dood. Hij aanvaardde hem en werd gehoorzaam tot zelfs deze diepte van lijden en versmaadheid.

En dat alles deed Hij om zo verlossing te bewerken. Wat heeft Hij er veel voor over gehad! Wat is de zaligheid van Zijn volk Hem veel waard geweest. En dan komt als vanzelf de vraag wat die zaligheid ons waard is? Wat doen wij ervoor om er deel aan te krijgen? Als Gods schepselen staan we onder de verplichting om de wet te doen. Doen we dat niet, dan geldt het dreigwoord: Vervloekt...

Maar dan vinden we hier een geweldige bemoediging voor hen die verstaan hebben dat ze de wet gebroken hebben en die dat met smart moeten belijden. We hebben straf en oordeel

verdiend en we kunnen onszelf op geen enkele manier bevrijden. Maar hier is de verlossing. In de Zoon van God die mens werd en gehoorzaam werd tot en met de kruisdood.

Ik keer weer terug bij wat Paulus voor ogen stond toen hij dit stukje christologie invoegde in zijn brief. De Filippenzen moeten leren wat ootmoed is en zelfverloochening om zo de band der eenheid te bewaren. Welnu, dat kunnen ze leren door op Christus te zien. Laat dit gevoel in u zijn...

ds. P. den Butter

LANDELIJKE AMBTS-DRAGERSCONFERENTIE

Het comité landelijke ambtsdragersconferentie nodigt alle predikanten en andere ambtsdragers hartelijk en dringend uit voor de najaarsconferentie die bij leven en welzijn wordt gehouden op

Zaterdag 9 november a.s. in de Ichthuskerk te Amersfoort.

De conferentie begint om 10 uur.

Het thema in deze conferentie zal zijn de vraag:

"Hoe in verkondiging, catechese en op huisbezoek met de moeilijke vragen van vandaag om te gaan?"

Tot het gesprek hierover zullen we worden ingeleid door Prof. Dr. H.G.L. Peels, hoogleraar aan de Theologische Universiteit in Apeldoorn.

BOEKBESPREKINGEN

Ds. G. van Reenen, *Gelijkenissen en zaligsprekingen*, 150 blz., € 13,50, Uitgave Den Hertog- Houten. Ds. Van Reenen leefde van 1864- 1935. Hij had de gave ontvangen om in de vorm van een levendige samenspraak tussen Bart en Kees over de Schrift te schrijven op een zeer onderwijzende manier. Dit boek is een herdruk van de samenspraken over de gelijkenissen en de zaligsprekingen. Alleen spelling en zinsbouw zijn aangepast, aan de inhoud is verder niets veranderd. Ds. Van Reenen heeft zich er op toegelegd de geestelijke betekenis

van de Schrift na te speuren. Het zou een goede zaak zijn als jong en oud deze samenspraken zouden lezen.

R.M. McCheyne, *Geef Mij uw hart, Bijbels dagboek*, € 14,50, Uitgave Den Hertog- Houten. McCheyne leefde van 1813- 1843 en was predikant in Dundee in Schotland.

Uit de geschriften van McCheyne is dit dagboek samengesteld door J. Kranendonk -Gijsen. Het zal zijn weg wel weten te vinden.

Voor info bel:

0416-692787
of
078-6930534

**Reformatische Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echtparen**

Friedensstimme Zorgt voor

- Bijbels
- christelijke lectuur
- Russische evangelisten en hun gezinnen

**Uw gebed en meeleven zijn
daarbij nodig! Stort uw hart uit
op gironummer 41 32 334**

Meer info? Bel (0182) 53 85 44.

Stichting Friedensstimme, Postbus 15, 2800 AA Gouda

**Woordverkondiging
en bijbelverspreiding
in Russisch taalgebied**

Nieuwe uitvoering

€15,-

KWISTET

Een
leerzaam
kwisspel
voor
jong en oud
met 396 bijbelse vragen

Ook verkrijgbaar bij de
boekhandel.

Prijzen zijn
exclusief verzendkosten.

AANVULSET Kerkgeschiedenis

Met 252 vragenkaartjes in 2
moeilijkheidsniveau's over de
geschiedenis van de kerk van
het begin van de jaartelling tot
de 20e eeuw.

€7,-

JEUGDBOND
GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Bondscentrum JBGG - Postbus 79 - 3440 AB Woerden
T 0348-489948 - E jbgg@cbgg.nl

De Stichting
Stéphanos heeft tot
doel:

Het verzorgen van
zendingswerk in Afrika
en het verlenen van
hulp aan
weeskinderen in
Malawi.

Hierbij is de Bijbel en
de Drie Formulieren
van Enigheid het
uitgangspunt.

STÉPHANOS

Uw bijdrage

voor hulp aan de weeskinderen in Malawi
en het zendingswerk in Afrika is welkom!

Malawi

- Predikant-directeur - Ds. R.J. Oomen
- Predikant - Ds. L. Schaafsma
- Verpleegkundigen - Thea den Ouden en Dineke de Mol
- Voedselverspreiding in verband met hongersnood

Zuid-Afrika

- Steun aan de studenten van de Mukhanyo Bijbelschool

Bestuur Ds. C. Stelwagen (voorzitter), F. van Duijn (secretaris), D.J. Schouten (penningmeester), M. Aleman, ds. C. van den Berg, J. Brons, J.A. Coster, J. Fuite, N. den Ouden, ds. W. Pieters, T. Stuurman, ds. K. Veldman.

Comité van aanbeveling Ds. D.J. Budding (Waarder), ds. C.M. Buijs (Nieuwieusen), ds. A.A. Egas (Urk), ds. A. den Hartog (Kesteren), ds. D. Heemskerk (Garderen), ds. J.D. Heikamp (Staphorst), ds. L.M. Jongejan (Oldebroek), ds. J. Joppe (Sirjansland), ds. L.W. van der Meij (Driebergen), ds. J. van Rossem (Voorburg), Mr. C.G. van der Staaij (Benthuizen), ds. W. van Vlastuin (Katwijk aan Zee), ds. J.R. Volk (Nieuw-Lekkerland), ds. H. Zweistra (Leerbroek).

Inlichtingen Dhr. J.W. Akster (voorlichter), Gemeenteweg 343, 7951 PB Staphorst, tel. 0522-464428, Email: jw.akster@filnetnet.nl

Giften Bank 33.53.07.450, Giro 199.504, t.n.v. de Stichting Stéphanos te Harskamp

ontwerp: Drukkerij Klerk, Lekkerkerk